

Ла о интреваре че упій патріоді аў фъкут, упій адвѣрат фіў алпатрії, Д-луй Сердар I. Ценіліе, деспре старѣ літературї ші тицьдътүри де акум ти Ромънія; ей аў прійтіт ачест прѣлоквент ръспуне, каре с'а сокотіт прѣвреднік де ал пуне интревар'ун суплемент, пентру адмініка деслужіре ші темеу ку каре, йса десволтѣзъ ачесте лукрү, ші не каре тулді се веде къну ле ціў пічі патура пічі пайтарѣ лор аша адвѣрат кум се аблъ интрев'ачест пышкп, ші де ачеа жудекъ ку туту интрев'алт кін.

Сокотеск къ пріп ачестъ крітікъ севор лукрія тулді карї, діп пепутінцъ саў пе-
ципінцъ, тикъ ну се пот фері де сокотелі грешіте, не авжпд куноцінде лъмуріте деспре ачесте
лукрү літерале ти Ромънія. Пъдъждуск къ ші чей престъпленіјі де віце ідеі руцініте дес-
пре ачест лукрү, вор вені ти старе а'ші реформа ідеіле, скімваждущі грешала лор, ші къ вор
тулді тикъ ші не тулді противічі.

(Шефул Тінографії).

ЦЕЕ ДЕСПРЕ СТАРЪ ЛІТЕРАТУРИ ИН АМВЪЦЪТУРИ ДЕ АКУМ ДИ РОМЪНІА.

Домай тей, тмі тицьтаді тъчерь ёб адміні-
кътре че ёс се атінде де о стінъ національ; ші
интреваціі с'я ръспуне серіос, дампд'уміші с'єнъ -
рерѣ пентру старѣ літературї ші тицьдътүри
ти Цара-Ромъніескъ ші ти тоатъ Ромънію
де акум, ка о интажініаре кътре че ёс се атінг
де акрітика културя ромъніескъ нестет tot. Греў
лукрү есте, Домпілор, ачасть черере де іері
аві о интажініаре пумай дект, пуматж пентру грео-
татѣ матерії, кът пентру деосевірѣ нърерілор
типротів, че діп пепорочіре с'аў десфъкут ти таў
тулте партіде. Дар інсъ, тог ші сокотеск да-
тор авъ ръспунде астъзі ла ачестъ интреваре
атіт де делікатъ, пентру тицьдътүл ку
каре ші чіпстіді, ші атіні еў ти карактеруа ші
тицьдътүра Д. воастре, ші пентру къ нъреріл
упій партіде рътъчіте се пар къ отръвеск ші не
тулді патріоді, леснекрэзъторі ла клеветірі
каре, діп пепорочіре, п'аў тичетаг пічі одатъ не
лукрі, ші каре се въд къ вор съші тичерче
ін-
флукенца ші ти Ромънія, ка тикъ тог съ вурытме
віневідекатъ де рапеле векі.

Франці патріоді, ла орі чежудекатъ, фъръ о
ципінцъ деслінц деспре лукрү че се жудекъ,
тоатъ пърерѣ есте авсурдъ. Кът де тицьдат
се за пърѣ ла ведере ші ауз ачел фалпік жуде-
ктор, сл тог дѣўна ва ворві деспре алте ти-

делесурі, крэжпд ші ел сінгур къ жудекъ прѣ
дрепт, фъръ съ прічіпів кът се департѣзъ де
тицьдъ адвѣрут. Дар п'ажунце пумай о куно-
цінцъ деслінц деспре лукрү дежудекат; ші
требуе шіо пепутініе, о інітъ курать кум се
зіче, упісфлет Бхп ші лъмуріат. Фър'ачестеа е
сте ку пепутінцъ съпі се прынъстуаскъ ти ша-
рі грешала орі че от, кът де сенец шіде тиц-
дінц се ва сокоті ти ідеіле сале. Ля асеменѣ
интажінілърі о пеципінцъ сініль ші віртуоасъ е-
сте шулт шайпредуітъ де кът орі че фел де
філософіе сікъ.

Акум, не ачесте прічіпурі съ зідіці, о дразд
патріоді! тоатъ крітика літературї ші тицьдътү-
түри діп Ромънія; пуне духхріле де партіде, ну
не патімі пеопеніте, ну не нърерѣ ехентріче
саў афаръ десхважет, ну не пістміріле ші кле-
ветіріле противічілор, къчі аниа тог дѣўна веді
пікіольта ші въ веді прыпъстхі ти марі ші ама-
рі грешала — Амарі, зік, Доапілор, пентру къ
тог чесе зіче спре ххль ші се атінде де стіма
патріоцілор, есте, кум ведеді, упіръші вътъ-
тъшаре ші нърінцілор ші філор лор ші — орі
кърү ти парте; упіръші пеопферіт, къчі чінє де
вое ва съсархиче ти ань спре тіекаре ку то-
лді ай съ? Чі съ ведем де лукрү че доріці.

Ка съ авеџі о ідее дрѣйтъ деспре ачеста ші.

ти съ афлації адвокат, спре фолос ші алтора, требує съ се іа ти въгаре де съмъ матеріа дұнъ күт есте, пұдупъ феделе че й дашъ үні ти-противічій. Ачеңі пістміторі тоңі о колореск аша саұп пептру интереска лор, саұп пептру душтыніе фірғаск, саұп ші дін пегіовіе поате; нічі үні дін ішінъ куратъ. Ачеңіа възжанд ынеле, орвеск; ла реле блеждеск оқі тарі, ші каліңій, въд прѣденарте. **Ла**лауде тіжеск, тұжеск, пұвъд. ауміна; ла хуле, се тресвеск; на вұфніца, ла тұтуперек прѣвъд, вұчумъ. Чей чедефайш дін пегіовіе, ворба лор пұ тасемпінъ шімік, къчі шікеній тіржд шій жълеск.

Мірапъ есте акым тайтаре де чей семеді дін чева ти-въдьтуры саұп орвіді де інтерес, деградаці аша саұп ка съ трагъ ла сіне тіпері, саұп ка съ се арате кү клеветіріле къ сжит тай ти-въдьца деккіт сжит ти фаптъ. Ачеста есте үні карактер нечік ал тутулыр труфанилор кү пұдіпъ ціпіндъ, къчі ей сокотеск къ үні ачеста фак тайтаре пұтіе, ші довжандеск стіма чөлөр че ти кред, ти аскултъ ші де тұлте орі се ші ташаъ, пажынъ чөрждіккілдүсе піелі, віетұласін се веде къ пусте леў.

Ачеңіа пептру къ аұт міросіт піре автографі стреіпі тайтарі, пұ ле плаче пічі съ аузъ де ауа кръръ літераре ротъпесі. Пептру къ аұт възгут орі аұтіт де ашъзътінте ші школі тайтарі пріп стреіпътате, лор мі се пар таі де пріос оарекүт чөлө дін Ромъніа, саұч чөл пұдіп, тай ар тревуі стріката ші школі ші тоате, ші а ти-въда таалте літві, шідүпъ күт ти пъялческ ей. Дар ші Омар, каліфұл Аравілор, тог асемені крітікъ ка ей а фъкүт ла скұнса ві-бліотекъ дін Александриа., Де се потрівеськ ачесте кърді кү Корапхі (Евангеліа шоаметанъ), зісе ел, сжит де пріос, ардеңіле; дакъ се ти-противіск, сжит реле: ардіғіле“. Ші 700 де ти кърді але ти-деленчуній векі ле тісткі фокул! Дар акым тімнұл Корапелор а трекүт, ші тіперімік чѣ патріотікъ прѣпірічепе ші прѣшіе че съ ръспұнозъ ла ачеңі Еюрапіңі де акым, къчі прѣ ти-делене де дін че сұфлег ес асте ворзе, прѣ зъреск че венін хръпеск ей ти піент.

Маі де сұхферіт сжит къртіторій, карій къртеск пептру пітвайтарѣ ла ти-въдьтуры а упор тінері айлор. Чі, о вұні пъріод, ти-въдьсімі о ворзъ пұтаі. Ші поі ам фост копій. Күт ам ти-

въдат поі карте? Пұіпдуше пъріодій ші арътәнпудуше ти-въдьтуры. Дар үніпіде тінте? Каждіе лъса пъріодій ти-вое, п'авѣ че съпесе фанъ ти-въдьтуры; п'аскултам, фұзды. Пептру песі-літорі, дакъ пъріодій пұвор ти-гріжіе ти-въдьтуры де сілінца ші пұртарғ філор съкү карій сжит пе-тчетат акасъ, тоатъ ти-въдьтура де кътева чв-сүрі са' передут ти вәлт! (каждіе ачестъ ти-гріжіе пұсе поате фаче акасъ, пұесте алъ вінде-каре деккіт айда ти-въдьтуры піспекіонат, үнде алдій сълесе поарте гріжа де тот дұна). Ачестъ пепт-ти-гріжіе есте тоатъ тайна пепспорірі де каре се памыр үні; тоатъ педоміріп деспіре пепт-інда упор копій: даріа діл лукрұл есте ал пъріод, ти-въдьтуры сжит пұтаі се-тпітторі.

Дар ти-въдьтуры къртіріп Д. воастре күрде дін дұрере де інімъ пептру тіперімік пітвайтътоаре; ші чіне пұ жълеце, ка Д. воастръ, ачестъ трість соартъ а упора? Тоңі о жълеск дін інімъ пұра-тъ ші де ачестъ пұсе фаче пічі үні попос ла ачеста.

Дакъ ачестъ ти-гріжіе де апроапе с'ар фі фъкүт тот дұна дін ти-ченіп, пұ пұтаі пітв-ти-въдьтура лор чі ші алте прітеждій тай трістіе с'ар фі инітіпін, каре ші таі тұлт атъръев зілеле ші віада, ші лі о піерд тікълошаце ші тай-пайтінде дөврете!!! Ачестъ сжит прічиніже күвінтеле ші ръспұнозъ упор атъкърі асуздаре; съ ведет акым, пе скұрт асемені, адоа ти-реваре; пептру літві, літературъ ші ти-въдьтуры де ціпінде ти Ромъніа; камай лъттаріт съ ведеді фінда лукрұлалу. Сълъльсът де о парте пе скрівлері.

Акым, айдеңі ла уплож тай курат; съпесе сұніт ші поі ти вәрфұл Карпацілор, ка де аколо съ прівіт, ка ти-въдьтуры спектакль саұп ғірвелікіе тоатъ Ромънімік интъръгъ, ші ти-въдьтуры айдеңі. Чі съпесе сұніт пұка вұліп, къчі ей пегрепіт о съі се парь къведет tot гүйі песте tot; пічі калхұпуд круд, къчі ел о съ крѣзъ къ зъреце tot тіе ти тоате латуріле; съпесе сұніт капіце оамені сін-чері, ка піце комісарі пеппіртіліторі ай Ромънімік. Веніцій күтінде ти Карнацій; аколо Натура есте прѣкүратъ; аерұл ей пеккітірьліт де паті-ті, интіріп, пе-пінду, пегіовіе; дар лъсаңі жос-рогұнъ, тоате ачесте пе-омені ші тай алес се-тешіа ідеілор. Вәрфұл ти-въдьтуры пе аратъ оаре күт тай де апроапе Черұл че есте тропұл

іел вечнік аладевърұлғи! Прівіділ акум тисін ерітате пеачест зееск адевър, шіачеле інінсе шъсурі але патрій, діп Карнаці спре аңыс ижіппін Тіса; спре ръсъріт, ижіппі песте Прут; ші спре міазъзі, ижіппін Дунпере. Чеде фрутоасе ші нъбоасе локурі ші кәштій тиіш ръварсъ градіїде ттоате ачесте латур! Чісъльсъст ачесте ғірецій, съ прівіт пе челе отепеций, ші пе Ромжап, іекіүл пътжіптіл ала ачестор копрісурі. Е! дар ітацівъ тай департе, адучецивъ амінте де таі же шұлт чева. Ведедій: Чеде локурі дешарте елъкуіторій прінтр'ачеле пұдіне сате ръспжап, іте тінтр'ачест копріс де Дуніре, Тіса ші Прут; те деосевіре ластьріле Ромжапулғи; соарта луітаркъ і аж үреіто Натура ші тімпұл кү тотұл амінтерій. Старъ, күлтүра, қіліда, літба: тоате і аж префъект. Дар-скундул пұтеші септімент да шіердүт; п'а ж пұтут съ ілескімб! Ші дече оа-е аниа?

Ші чіпін пұтіе дече: де релеле фірецій ші о-тепеций челе депжіппі тай тінапій трекуді, декаре іічі вѣкүл ал 19-лѣ п'а скъпат пекрұптағ. Кожд аса үпій ғамілій есте прада ръскоалелор че ре-гларем тай науді тінтр'жиса? Ачесте рело пұт-таіл аж пұстійт ачесте дүрій, чі ші пе лъкуіторій ғъашай іа ж фост адус тінтр'о старе тай фірѣскъ ұтайді. Дар ті сәжрішіт, Проведіңда требуха съ кітімбі соарта ачестор пътжіптеній, ші старъ 'омжілор са скімбат акум спре тайбіне. Нұ сте күшетугұл төш а фаче аічі үпапаліе депліп а Ромъпімій; чі, дұпъ күт дорісій, пұттай кәжт ғъ ведесіді де үндега плекат күлтүра Ромъпіде күт; ба съ пронышіп дұпъ прічиніріле преін-шеміяте, пұт дұпъ о капрізіе оарвъ. Ші луанд ғыма віне, аічі тімб есте ворва пұтай деспреде ста-ғы күлтүрій дұпъ рефенерадіа са ж рендерій 'омъпімій тін вѣкүл ал 19-лѣ.

О шаре парте ші чіе тайделікатъ діп күлтүра пін пацій стъ таі шұлт ін ітвітцұтұра ғійнделор ші артелор деспреде каре воіш ворзі тайапой кх чеяшін пепъртініе. Літбр'о реформъ цепераль үпій націй чівілізате, есте пеанъратъ ші ре-форма літвиі сале, къчи префачерій тревілор шізжі ші трағе дұпъ сіне ші префачерій літ-тий не пегжіндіте. Съчерчетым дар тайткін імба Ромъпійскъ ачестуі тімбі.

Че есте дар о літвиі күлтіватъ оаре?— Тоате адійле чівілізате інделег, пріп літвиі күлті-

атъ ші қласікъ, літба комүл ти чіе тайтаре парте апацій че оворбеще, күртітъ де тоате ворвеле ші фраселе стреіне де пріосе, ші каре а тіпрутутат күкүвжілт са ў шіа фъект тоате ворвеле требүілчоасе, че иу ле а авут ші лече-ре пеамърат требүіңда ; дар апоі ле а тікок-тіт ші ле а формат дұпъ үпікіл ші структуралітвій, күт чере кроірб са чіе фірѣскъ. Тоатъ ворва ші фрасыл че пұ сжіл дұпъ патура ші фъптұра үпій літвиі, ші тай алес стреіне де прі-осе, вѣржіте фъръ пічі үп күвжіл ші требүін-дій чі пріп авуз, есте ші се пұтеше барваріст.

Акум, літба трапсілванъ пұ пұтам са ачесте-кат күатжітъ ворвє іші фрасе үпгүреірі ші пем-деірі, чі ші пропуциа ші інверсійлө лор сжіл парте тіпрутате дінтр'ачесте літвиі, парте сі-лүітіе дұпъ латіпіе.

Лідделетпірб чіе шұлтъ ла латіпіе ші алте літвиі ші пеінгріжірб де рошыніе, съ веде къ таі шұлт а вѣтъмат пе Трапсілванъ де кәжт а фоло-сіт, кәжт пелтру ажкътірб літвиі. Де ачеса Ротапомолдавій чесесі кү атжата дісгуст орі че котижупе а лор, луқратъ пе асетеңі вазъ. Літба популяр а Ротапомолдавілор, ка ші па-діа, тэт п'а фост атжат қотрұпты де стреіпісті, чі ші чіе тайкүлтіватъ апоі леспен тай са кү-рьшіт де оаре каре барварісті, дұпъ күт зіцеіш.

Ачѣста есте літба деспреде аңыс де Карнацій, дар ші чіе деспреде ръсъріт, діп Молдавіа, шал, пұ се поате луаші пропуке дрепт модел, къчи про-пупціа луі Б, ка Г: віне, гіне; а луі В, ка Г: віне гіне; П, ка К: пічоаре, хічоаре; М, ка Н; тіе, піе, шал., пұпұтам п'аре пічі о формъ де латі-піе, чі аж шіхп дісгуст песүферіт ла аузул Ротапомілор, ші пічі література вісеріческъ пічі одатъ п'а прііміто.

Літба рошынійскъ деспреде тіа зі де Карна-цій, діп Ромъпіа, п'аре ла ачесте дефекте. Ачѣстъ інжере а літвиі рошыній есте фірѣскъ; пімен п'а ажъогат пітік сілхіт ла формарб ей чіе патура міль. Літбр'о літба вісеріческъ ші чіе попу-ларь ла ной пұ есте тай пічі о деосевіре. Ној а-вем ші чел тай векій документ літерар ал літвиі рошыній де пела апій 1500. Ачеста копрілде пішре ораңті де інгропъчуне ші сәжтүре але луі Нѣгое Басараб, каре а қолын дұпъ апій 1512. Літба луі есте тай тот ұна кү а вѣкү-луі ал 19-лѣ.

Пробесорімѣ п'а фъкут алт де кът тщеленціє
с'а сунус аалеуле літвѣй, адъогандуї пущаї
ші ворбеле де ціїнде ші тъестрї, вжте а
черут тревуїнда. Де аіч с'а пъскут літва чѣ
пюз літерарчівіль, дунь кум с'а пъскут ші
Старѣ Ромънїй. Скрайторї пофрі чеї тай пой,
ка ші чеї вісерічей, ажавут ферічіта ідес а се
конформа дінченпут хнї ку алдїй, дунь аче-
гашій літвѣй. Еї п'а с'а Ѿ ахат піч дунь толдове-
ніємї; а интревуїнда тихадутул ші дрент сін-
гуріт ші стріката пропхудіе нефірбескъ, п'а дунь
латініе ші патура літвѣй; піч дунь сілуйте-
ле сучитурї але трапсілваніємілор чеам спус
таїсус. Дін порочіре, вждї ва традукторї ші
ші скрайторї вісерічей, дін амандоу дъріле, аж
фост упід шкъ дінченпут. Неачеңіа де іар
фі імітат тоцї Ромънїй, п'а с'а фі фъкут атжта
дісвіпаре ти totula літвѣй ротъпецї. Рог пе
тот адвєратул Ромънї, орі де ѹнде ва фі, с'а п'а
ші я асупръ пітік, дањь тъ вої фінържнід пър-
тіпітор: күдешул шеї есте а деслухі Ромънї-
дор ші Ромънїхвіторілор ачест овжет ірітіт ші
такуркат, спре а авѣ о ідес дрѣнть.

Лідделетпічіріле літераре, челе тайкомупе
тнтр'о націе ліхніат, сжит фойде пувліче саў
газете. Соарта лор интре Ромънї есте ас-
тепенѣ літвѣй. Літвія арътаре де асстепенѣ фой
періодіче тот Цара Ромънїбескъ а тифъдішат
ші а пувлікат. Літвръдішарѣ лор доведеск дес-
тул густул пувлікулї спрѣ поътъдї, ші коми-
нерѣ лор къ сжит фъкуте ку о літвѣй ші тнрі-
ніпдурї кът се поате тайхне шімайтіресантे

Акун Ромъніа аре вре о чівчі шасе газете,
Ачесте фой аж песте о тіе препнушъранд
варїй, дунь обічеїу, ле тнпіртъніеск пе ла кът-
зече дойспрежече алдї четіторї шімайтіресант.
Аша, ачесте чівчі шасе фой ръснамідеск шіпі
іпцурї інтересантे ші куріаазе ла вре о зече
шій четіторї. Акун, фолосул лор пумай о шаскъ
фъръ креерї та поате дефѣшта, кът інтръ-
дішарѣ атжтор персоане довоаръ капрідіа а
орі къруї протівнік тифхұрат, фінд къ скон-
иул ші сілінда тутулор есте але фаче тот тай
інтересантे кът се поате. Чі с'а ведем ші тн-
чернѣріле десире літературъ ироиріе пумітъ.

Сунт пумеле де літературъ, тнтр'о націе
култівагъ, се паделег комиunerіле літераре

оріцинале, тп прозъ ші верс, ші тай алес де е-
локвенцъ, поезіе ші історіе, лукрате къчаде
тайніалте күдетьрї ші куръдіе де літвѣй ші
стіл; дар п'а дунь тнажиларе, кът І о вені
Фіешікъ, кът аша ші лъхтарї пот претіпде
къ сжит поецї; въспашї, роташіерї; ші жъл
внігорї, ораторї тарї. Дунь ачестъ дефіні-
ре, курате тнченпутурї де літературъ пумай ти
вѣкул ал19-жѣ аж продус ші серіое Ромънїй

Ші, де вом черчета ку алътураде тоате коми-
перілелор песте tot, вом ведѣ къ tot ти Цара
Ромънїбескъ с'а Ѿ ійт тнжіш адвєрате коми-
пері чесе пот пумі клаcічe, атжт пентру ти
пълдія сентіментелор кът ші пентру елеган-
да ші куръдіа літвѣй. Каре Ромънї сімдіто;
п'а рътас пътрупс де тнлдыміре ші илъчерь
четінд Руінеле ші Маринул луї Кірлова, шал
Прінцвара де Д. І. Въкърескъ, шал; тхлто ді
традуктеріле ші комиunerіле, І-луї Еліад; Шічук.
Нондї.. але Д-луї Александрескъ, шал., шал.
Кът лакръмі ат възнут еж курғанд, дін ачест
с тншыпінде літераре! Ачесте комиunerі ші ал-
ле асстепенѣ сжит ші пре сус де тоате кът
Ромънїй аж продус шімп акум, сокотіте ти сен
класік, ші, илъчерь че аж тнхфлат ти тоцї фі
Ромънїпіш, доведеніе градул чел еміпент а.
десвіжнірій лор, ші преферірѣ лор спре а ф
ші де тодел тінерітій, шімп кът се вор паці
алтеле тайдесвіжнітіе ші тайпітісе.

Аша тнфлореңе літвѣй ші літературъ ти Ро-
тъпія іріп ачепій ауторї, ти кът, оріхунде аіхрѣ, ма
п'а аіч, се поате зіче къ tot суческ ші ръснчес
літвѣй. Ші кум? Стұлагмандуї талъдіерѣ, дұл
ғѣда, артоміа, ткъ ші лъсандуї авуда ворве
лор ші фраселор еї чөлор фіреңій, ші пътжн
дую ку пропхудіе, терпіл ші ворве варваре
інверсї нефіреңій, ші атестекжнід стрейніст
петревній ші гросоланій. Ва грепі чіпе тъ ви-
сокоті де пъртіпітор. Еў ворвеск аіч десире
старѣ літературѣ деакун тнтр'о Ромънїтіме.

Еў ціп преавіе тірітеле ші екесенпіліе че се
гъсек ші сжит шіпальте статурі ротъпецї
Лукръріле поетіче але Д-луї Негрүді дін Іаш
Фак о екесенпіліе пентру куръдіа літвѣй ші стіл.
лор чел поетік. Асстепенѣ ші але Д-луї Аса-
кі. Кът пентру шіпальце ші тнвідътуръ сжит
күносакуте дегодї лукръріле літераре але зе-
(Ва урица).

ломілор Трансільванії, прекумт Шінкаї, ін Хронікул саў Аналеле Романілор, Маіор, Іжіндзял, шал. Кантімір ва фітот дъұна дауда Молдавії, пентру тұлтімбұдьтұра ші тұлтлұхрьіле сале, шал.

Дұпъ компүнеріле орінінде, традучеріле үін ал доілә град ти література үйін падій. Кү традучеріле тоңі Романій аўтченут шай де тімпуріш. Дұпъ тревуанды ші тімп, сіаўт ишченут дела кърділе вісерічейі, ші ачесті сәміт ші шілдікіл нас кътры кхлтура літвій рошъненій. Ші шілжіле традучері, терітате ші исхніте де тоатъ Рошъній, саўт лукраттот ти Решънія шай тұлт. Акытре традукъторій вісерічейі, тот чеділ Цара Рошънійекъ сәжт пресеріді. Традучері ші тінърій Бівлій ші а Леділор әтпъръгейі прін Матеіш Басарав, не ла апій 1640; ші наі алес а атжтор алтор кърділ вісерічейі, къгре сәміршітул вікхалуі ал 18-лік, де енісконул Әжітікхалуі Кесаріе ші мітрополітул Філарет; ші не ла ишченуттул вікхалуі ал 19-лік, де кътры мітрополітул Грігоріе, тоате лукрате ші тінъні те саўла Ржіштік саўт ти Букхареній; сәміт ші юр ръштыній тот дъұнақа хнімодел де традучере үній, кхуолінбъ курат рошъненій шай шай класікъ (сокотітъ шай кх сәміт ші стіл вісеріческ), ші исхнітъ де тоатъ Бісеріка рошапомедавъ.

Літ'ячесініа сь нұсекітіе пічі Геронтіе, үкітка соң літерар аллхуі Грігоріе, ші прѣнатрітул мітрополіт ал Молдавії Л. Веніамін, кай аўт нұблікат атжакъ скріптурі вінеградусе; Гумай, ші хній ші аллій, де са'р фі ғеріт де стреністі ші шай тұлт де кжт чеў тайвекі, не наій тұлт үаўт індрептат. Дар, күтоате ачесті, от ачесте сенсуніте традучері дін Рошънія жыт чеде тайкоректе акытре кърділе вісерічейі, а гі але ачелор че саўт конформат кх джашій шілжидуі.

Тот аша са'ттінніллат шікх традукъторій чеїй пої луктейій. Традукъторій вхні, інтр'о імбъ кхлтівасть, сәміт чеїй че иштірбъзъ ти лукхуілор тоатъ куръдія ші исхніна літвій че скрій. Амбонерал, інтр'о падіе ші компүнеріле ші традучеріле, ка инірінделе, көнтірбұжжы шінхніпіт спре сенсіній ти лукхуілор жуэкъдій, тавхудірій літвій ші реформа ідеалор чонлаіте кхмессінамъ. Акүм, фъканд аль-

турапе акытре деоссітеле традучері рошъненій, фъръ вре с пыртініре, тот чеде деакум, дін Цара Рошънійекъ, се гъсек ші таймулте ші шай коректе кхлтіва, ші ші тайнтересантे кх матерія лор. Дакъ чіпева а інтревуіцат кжтева ворбе латіненій саўт техніче, ачаста а фъкнто дінтр'о неапъртать трескундъ; дакъ вре ишкіл а скріс кжтева ворбе стреіне, ачаста а фъкнто къчлітіва шікъ ну са'р фіксат віне, хотържаннес че съ діе, чесъленеде, ші дечесъ се феръекъ ишкірітор. Дар ші ачесті сәміт атжакъ де ишдіне ші исхніннате кжтева кърді саўт лукхуілор иш саўт тінъріт ла пої пінъ акум, шікжт тот традучеріле Рошъній сәміт чеде шай акорате ші шай інтересанте, атжакъ пентру тұлтімбұдьтұра тінерішій, кжт ші пентру плъчерій четірій.*

Довадъ ла ачаста авем ну пұташ жудеката лор че сінчерь де кътры піце тұлтідацү пеппартініторі, чи ші тұлтірьшішаръ шікхтаръ лор де кътры пұвлікхал пострұ, карій атжакъ шудеск орічекмітре фъръ сұважит. Дар протівінілор ну леплаче аша: ей қаутъ кжтева о гренаудъ персонадъ, кжтева о педесъвжршіре, неапъртате шікъ ла ишченутурі; ші апої не ачест пъсіп ште шілазъ ей трофеул фъръ арте ал сатірій сале, къріа апої каджъартфъ тот ей ишішій. Чі шікъ п'ам ворйт иш десире тұлтімбұдьтұриле Рошъній, ачеха тінкітітоаре разъ де лукхуілор ферітітоаре інтр'о падіе, ші апої съ лъсът қатисеніш лукхуілоре съ ръспіназъ ла ачест пої фел де орбі нұсқа ші шілденеңій певзүй.

Пентру прічиніле презісе ла ишченут, Рошъній п'а авут шай пінчі о датъ о формадъ системъ де тұлтімбұдьтұрі пұвліче. Чең че тұлтіца ера таймул спре альсарфъ дектіт спре лукхуілор ші ажакторінда тінерішій ші а літвій падіонале. Нұ ам пічі лок аічі, пічі време акум куралы, съ въ десволтез амърұпт, домпілор, тот кур-

* Аічіар фі о таре підрептате а се лъса інтьчере ші ану имені шіде сексуал фетесекъ. Акытре ачест сенс, Д-на Салтботеанка есте іржыноснікъ пентру індолетнічіріле сале чеде літераре, дін каре са'нні пұвлікат акум о лукхуілор віне традукъсъ. Делікатедца септіментелор дін презумватаре са факшаре чілесте сексуалій фрумое

еул ачестор тарі үтпрежурърі че аш пъскут ачест резултат де акум; чі, интречере ворвінд, іатъне интр'о күрдере де алі реформаторі, инпротіві де tot ку чей трекуді.

Ромъпіа аре акум вре о 20 шкоале публіче але статулай, ти капитала а tot жудедул, ші ки Колециі ти Букуреци, пентру тайпайлтате ініде ші лімбі (афаръ де алте шкоале партікүларе, дінүте де върваді зелоші саў де инвъдъторі ти парте). Ачесте ашъзътінте але статулай конрінд песте доў тіпері че ітвадъ: Четіре, скріере; инченутурі де Катехісі, пентру кредитіца са; де Іеографіе, пентру коноціца църій ші а пътжитулай; де Арітметікъ, пентру купоціца сокотелелор; де Граматікъ, пентру ініца лімбі сале, ші алтеле асеменѣ лукрүрі Фолосітоаре соціетъції. Тоате ачесте инченутурі апої се деслужеск тайкі десъважріре ти Колециі, худе сенай әдаогъ ші алте тұлте ініде ші лімбі требуічоасе. Актоқірѣ ачестор шкоале есте шідунъ үн метод, чел тайплесітор, къй интр'уп алдої де ітвъдътурь тікнігъ, саў арътат тіпері ла экзаменіле лор нари аш прічиніті міраве күтапітарѣлор ла тоате ачесте ініде прегътітоаре, на ші ла челе тайдесъважрітоаре де маусе.

Есте таре певуніе а претінде на ітвъдъторій саў профессорі ачестор шкоале съ фіе tot філософі тарі. Ші худе есте аниа? Таре вааръта тайтул ро д ла ініца класілай съх, ачела есте tot деауна чел тайвун ші тайвреднік, орі худе. Ші тись, тоді ачейі ітвъдъторі сжыт черчетаці де Стылпіре, прі Ефоріе ші профессорі Колециілай, ку экзамен деснре ініца ші зелулор, пентру асеменѣ шкоале. Асеменѣ оверваді саў фъкут, тай ти парте, ші пентру чеіче пресеесізъ ініде ші лімбі. Аниа са интъріт аниъзарѣ лор. Де ачеса экзаменіле че саў фъкут ти капиталеле жудедулор ші ти Колециіл даі Букуреци, ініца шкоалорілор че саў ское ла черчетаре; тұлдуланіріле орынанілор ші а інспекторілор, ла служеск лор акум дрент хи документ, каре адөвіт Стылпіре ші Ефорі къ чёрчетъріле ші жудеджале сале саў инкоропат ку оісправе петъгъдітъ ші ітведератъ. Асеменѣ тайтърі аш арътат ші челе патру семинаре, ку Теоло-

циа пұтai тайтул, пентру аукініарѣ преодітій.

Лтвъдътұра пувлікъ аре къпетепій-ефоре, хи комітет, комісіс дін піце персоане купоскүте де интъе пұ пұтai ла кәртүірѣ ітвъдътұрілор, чі ші ла челе далте служве політічесі, пентру зелул, купоціца ші вреднічіа ку каре ле ітваділеск.

Тоате ачестѣ доведеск къ сентіментул Стылпірій, челе кәртүеще тоате, есте адінат спре аукініарѣ ші тайпітарѣ тінерітій ші, при үтмаре, а наці интреці, дұппъ кът се поате акун.

Бұнұл пострұ Прінц пұ пұтai о прівігере ти парте арътат пентру тайпітарѣ шкоалелор чі ші ти персоанъ, ла тоате экзаменіле тарі, а стътут дефацъ, касъ вазъ тай де апроапе чең че селукрѣзъ. Мұлдұтірѣ ші ръспублітірѣ чең фъкут Альдіа Са ла ачест корп, въдеск ші ініма са шісправа ітвъдъторілор публіч.

Тоате ачесте тайтърі ші лукрүрі літерале ші шіпшідале, саў фъкут интр'ачеңі дін үрті зече чінчіспрекече апі аіРеџеперааді саў рена ітері Ромъпітій.

Дар ръотъчошілор протівічі пұ леплак ачестѣ аша; ей съ үйтъ ла Ромъпіа ку ун окій кіоржі; шіла църіле стреіне, ку доў влаждіші Ші апої пентру депъттаре пічі не ачелѣ пұле въд пічі ле шічі віне, ші п'ячестъ дар авіа озъреск күведеріле лор челе ітпінжъні те деръутъчысі; църі ка прінтр'о пегхръ чеші пълнічіто, пеципіца ші неотеніа лор, ші пека ре кът пот о интід шіпесте семеній лор че аскулть. Дар ғұтаі тікъ разъ де ун житу тор соаре де адевър десніншъзъ ти пітік тоате ачесте гәлігъай. Чі еў ворвеск аічі пұта ла патріоді сімдіторі ші върваді ку жудекат дрінгъ, каре ғаче тайтул уне орі ші декті патріотул сімпл ші фъръ иъс.

Е! акум че ѿ чеайхрѣ пұ еа лукрат ти вѣкъ рі инкъ, съ путь ла пої съ се іспръвѣскъ ти кынваані? Челече алте църі аш фъкут авба ти чіншасе сүте де ай, Ромъпіа се путь съле факт тайтул, ти чінші шасе ай? ші Ромъпій си гүрі, о таңы съ инделініскъ че ѿ чінші ні пот сүте ші тай? Требула ей съле факт ти чінші тайтаре десъважріре, ла каре пічі о наці инкъ тот пұ сепоате фълі къ аакуне?! Асеменѣ лукрүрі пепутічоасе фірій ші отенірі

пот претінде пұтад тұшчіле фәръ креері і вхлпіле фәръкоаде, дунь күмзічіе ғабұла. Акүт, пұвлікул есте жұдекъторул чел айналт да ачесте лукрүр, көчі пентру асул се лукрәзъ тоате. Маре парте дін влікул постру саұвізітат ші алте дүрі чілізате, саұ, ірін фелурітеле ғимбұлттары, конгресір ші лукрүр че саұ артат ші ғынудай, аре о дріпті жұдекаты да тұлте асемеллукрүр. Пұвлікул ачесте аттарыңшат, қашып тос, ачесте лукрүр літераре; десире лімбъ, зете, траджері ші ғиінде. Ел де аттарыңшат, ну көчі ну веде қажте лукрүр иштей лілеск, қажте лукрүр неанърате иштей трезвеск; пентру көнінде сімде көші ачесте ну ғынудай пріос, чи ші де маре фолос; фолос прѣмат, зік, спре десволтаре ідеілор ші титжік, те еңділ а тоате останелеле ғимбұлттары. Ші, домпілор, къ: Ідеіле сәжт челе ғеттартеск тоате мақина ші спіделе соіеттүдій?! Е, къ че інімъ ші оқі а прівіт; қажт ептусіасын а аплаудат ел ексаменіде ғынудыңшары оғынды де пріон капіт аделе ах; қе гүст маком сағаптат ел съшін тітегеен шіникоале партікуларе, не да тошін шіника, ші вівліотечі стрейне ші рошынен! Чіненде тұньяріле деаплашыр күкаре аттірімбат да не траджеторі шіактор, да презентьріле үкірілор лор ғимбұлттары Бұкірецилор?! Нұстепе ғаміліе каре съну дорбекъ дін тот сұғлеме, ші ініма ғимбұлттаръ філор сый.

Дар воіці Бінеле Патри, ші дорішті оштаптаре інерімін ші таймулт? Е! че маре ші прѣгрѣ ғіреваре тім пропунеңі, прѣгелонілор Домий; іштеп аттірілінде ғынудыңшары, қа съ въарът зерул ғынғанғы; қа съ въ доведеск ачеле шаған ші неанърате реформеңшар ші Еуropa трене съғанъ да стұділе сале (айчі ну ші ворбеск пентру Қара Ромынійсекті сінгірь).

Акүт, орі хинде, нұсек штутеңде флюарѣ віеңдіңшарлат да оарбъ ғынудыңшары делітій? Нұстепелег петревнікъ, чи перегұлатын күн тоғыз, е наре ғынған шічі вісіғзъ съ оиндренсеңе шікъ ғынде. Нұ вънрадай де ворбірінші. Че соотігі? Прогрессул саұвізіттаре, інвенцияле да реформеле стұділахі де ғимбұлттары, сор Фі іс-рэйт ғимбұлта ал 19-лб; да 1838, шін оғін, ну

се ва ші афла вре о кале ші тікпітъ, шілесне, ші спорнікъ... Чі күмзісін, нұмтара жүнде зе-че волхттары съ въ ръспунз ла ачесте шарі ин-тревър, қа съ въ деслег піномірін ғұлттарие.

*Magna dissensio, sed veritas praeralebit.
Nemo omnes, neminem omnes fiscerunt.*

Дін старѣ де акүт, дакъ се вор ші тіттүлді шкоалеле; дака съва тігріжі ші де апроапе тіперімъ ші де кътре пъріңді; дакъ се вор пре-фери тіперій ғындуңді старѣ породулху дін ораше ші сате; дакъ се вор окроті шағынне скрі-торій чеі вұны; дака се вор ші трезі ідеіле ғимбұлт ші се вор ші тітінде ғимбұлттара; атұлчі нұпташ ачесте лукрүр літераре, чи ші челе лалте класе ші стърі але соіеттүді поастре вор лұа о поштейттінде ші прогресс.

Чі тіттүлдінші, домпілор, акүт съ ворбеск нұдін ші пентру тіперімъ стұдіоасы: еа есте о алтын парте а пұвлікулай ток, ші, ші серіос вор-вінд, кіар пентру джиса се факт тоате ачесте. Лъ-сақтінші съзік дөй трей күвінте, къчі прѣшінші күй плаче ші ағынтын пеңсідіос. Тоате прічірѣ поаст-тре нұстепе пентру тіперімъ? пентру чішті атжітѣ останелі, дакъ нұ пентру джиса? чі де қажте орі күмкапіде тіелүші проңді се рұтъчеще да дұн-пін қажте ғынғанғы ғынғанғы! Қажте жърт-фе атвъзгут еш оарбелор повъндуірі! Даң каре сәжт саре прічинде ачестор шарі непорочірі? Да-унде іеворуя, ші каре ле о фінідекұл? Еш пре-авъз ші преағынші қажті гімпі, қажт ерікүле ти-тімпінші еа тікаріера са шічілітераръ. Акүт ам ажанс лақокул ұнде сәжт датор съ тъ а-дрессоз ші кътре вої, кътре сұғлетүл востру, о скүтий тіпері, карій въ гръвіді пе калѣ къ-тре палателе Мінервій, ші ші але пріон літе-раттурь. Аскұлтацішті!

Фундаментул а тоате компүтерѣ вұнъ есте ғынду ші Бұнесенекіл саұғустул вұн; фәр'аче-сті тоате лукрарѣ, фіе қажт де постікъ ші ора-торие, есте ғынған шорт; ғимбіровіт. Феріді въ де ачѣ скрієртаніе фәръ вре ғынған ші де ғындуңді а матерій воастре чеолуқраң: рұнши-нін шіріндейді ва фі шағамаръ декбіт дака нұ скрі-аду пімік.

Scribendi recte, sapere est et principium est cons.

Спра скрі адмінк, требує аці інченутул ші ісврул, не зіче мареле поет Ораціе. Спра аж уторінші ші модел, але єщі він уніктор імвъдат ші віртуос; ну въ утасії лактіе уні скрівлер, каре ку трухіа пеципії сале паркъ врѣ съ кжртуасікъ яхтілітераръ, ші дунь де алде карі де тулте орі тінеріл-фінде се іаў пе песокотіте, стрікандуй тот Бунсенсул дунь де алде ачесте ек-семілірі, тоделе саў піаднірі відіоасе. Денарте де ачест густ греішт ші скжрвоос ал флекърій-лор сатірій, шал. Ну въ се тедії тітр'о фанта-сіе капіе ші рътъчітъ; ну въ лауді дунь пълчіле ей; фъръ фржул де о адмінкіїпії ші сітічуне, імаюнаціа ші ча маіадеръ се піерде ти пітікурі, ка піще вісірі ші фантоме. Ведеу ти че гропі хрітіе кад тікіпіторі ей; ну въ лауді дунь дж-ній! Уні скрітор вуп требує съ фіе уні таре оти ку тівъдцьтұра ші цепіх. Аскултациј пұтai вжтева версүрі але яхті Кжрлова, каре ісвукнеск дін ініма са чѣ прѣсітічіоась; версүрі адевърат поетіче ші, де воіді сълнчіці, адевърат стіл падіонал. Аскултациј, къчі пептру воі, о тінері, кътре култура воастръ се адресеъзъ мареле версүріт:

(шіпентат,
Гласул востру стріжінд арте, пе стрътоші аде-
Але къродацържие тілпоржінтурі с'аў тішкап,
Ші чимбріле 'и вечі тъкүте

Стай кът коло певъзуте,

Пірвінд стѣгұл тільдат
Лакръмъ дебукуріе, күрде! күрде пе чечетат;
Вѣкүрісжіт де къмід аскұпсіс п'ал тей піенітъ
тү п'аі пікат!

(Маршул)

Прекум пу'чѣтъ де вжит сұфларѣ
Нічі пріптре кржигурі, пічі пріп кжтій,
Аша ну'чѣтъ пічі тұрбұрарѣ
Де тулте патімі пріптрече вій! (Пъст. тріс.)

Дар тікъ, зідурі трісте, авеу ти че палькют,
Къмід окіул въ прівеже ти лініріт мінхт! ...
Кум челе тайлельзіте иікү темеіш де фіер
А отенірі фанте дін фада ахтій иіер;
Кум тоате се рынуе, ка умбра ти дърът
Не аріпле Времій, де ну се шаарът;
Кум отұл кът съ фіе ти тоате съважіт,
Не пегжідіте наде саў шіере ти сферніт!
Еў хиул ти кредінші таймұлт ші шұлдьтеск,
А воастръ дърътаре пе гжидурі съ прівек,
Декжі зідіре палтъ, де кът налад фрунос,
Иу стрълчіре шұлтъ, дар фъръ вр'ұнфолос...
Нічі түзелор кжттаре, пічі міль воій дін Черт;
О патріе ашамаце ку таре жале чер! (Рүспел.)

Азідің пе адевъратул поет, че адмінк есте слайде ші сітідымінте; кът есте де талт ла кү-
четърі ші үкт де сітілді ла спупере. Пе пе-
шіпентате ші фъръ вре о сілгіре, поі пе афлът ти-
кжпітаді де о артоніе ші ентусіаст, пепріче-
пүте де үнде пе він. Ел скріе ка уні таре тікітор
каре ну іспръвеше тілдія күвінелор че тівін ну
шіш кум пекътаждыле. Імітациј ачъ сферпітъ
Фрънчезіе ші теперіе; ачѣстъ сітілітате ші ти-
пілдіе вілікъ ші філософікъ.

Де ачесте сентіменте пұтісұфлъ, пұтапдъ,
пұ пътрупд, пұ інтерескъ сұфлет, віртуте ші
інітъ? Ну предуеск, де ну вреді таймұлт, кът
ачеле потпоасе версүрі отеріче ші тілтопіче?
десіре піще вътълій крхіте, черте остыненій,
зей гәлчевоній, сатана ші алте авсұрдій каре,
кът де талт сор фі пържінд, ти фұнд п'аі
пічі ун ефект віртуос; тікъ фак ші дісгут тай-
де тулте орі? Нұтai чей ти фертек де пұтеп-
ле яхті Оттер саў Мілтон, пот рътжіп тісете-
дії ші пепдүплекаці, пептру снайта тірърій-
лор че літіошітіе таймұлт декжі сітідіте. Чи
ну, еў ну зік пріптр'ачестеа съ дъфътіаці пітік.

Філі кіар ка алвіна кара дін орі ші че флоаре
шіе съ алғь тұтai пектарул. Дар ші тіптр'а-
честъ але єшере съ ва аръта талентул ші цепі-
ул. Аскултациј, рог. Ші котихінд ші.
тілжінд, фұпід де ачеле проасте ші греоаасе
сентіменте сатіріче, бұфоне шіалте секътүрі,
каре пеіпстеск слава тіңдій отеніші. Оқаръ
есте търіи отеніші кіар тісуші цепіх съх а
фі батжокорітор де от: тіптр'ачеаста ісвутеск
тоді скрівлерій, ка ші перозій чей тай де пітік,
тіптр'асте върфел гъсеск пільчере пұтai чей
вредіній де джиселе. Орі с'аў іспръвіт Мін-
неле Натхрій ші Отепірій, ші пұтai ес-
те чекомікуне? Уні аутор саў скрітор вуп требує
съ фіе күнхнъ ну пеіре ші батжокуръ де
отеніре; Дұншегеъ п'а фъкүт пе ачест тіптр
пітілітеск ка съ батжокорѣскъ Креатура са
чѣ тайновіль ти tot Зніверсул. Уні аутор таре
есте тайпресхе де чейлалді оашеній ку тінтеа
ші жудеката. Акүт, отұл чел тайпресхе де
чейлалді тоці, требує се фіе таре тиңделепт, а-
дмінк ній віртуос; пұ тіржзітор ші вътъмътіор
семенілор сый.

Фідій талдій, адажпчі ші віртуоші ла орі че пропозіціє; пептру ачеаста ачеле фалліче поете ічче съеклінеськ тафаца сітплій челій віртуоша а Біблій.

Ферічіт чел маторат де търірѣ Натурій ші менірій: дескрієрілө луї тисуфль о пльчере глече шіліпъ ка етерул Черулуй. Сінгхр та ыкашул съх, челче с'аатіс депрагул Мінервій і петрече інтр'о песнусь вукуріе че ну се поаамърж каде пльчеріле пекувжнате ші ръю. зиасе. Імітаді сітпліаші тнъліда Біблій; сентиментеле ейчеле преафілософіче ші віртуоасе. Евреді съідрептації ръгул саў гречала, ти-нептаці ку інімъ куратъ, тінте філософікъ і күцете поетіче, де путьці. Суфлетул күнтелор воастре фіе Бінеле Оменірій. Ачесте арі сентименте тпподовіціле ку фрутоаселе море але елоквенції ші поезії воастре.

Мі о сокотеск де о таре даторіе съ ві ле по-енск ачесте аdevърхр, драці тіпері компунірі, інтр'ачест веак романдіер ші сатірік тайгут, каре съ веде къ ва съ айвъ о таре інфлюенцъ і стъпжніре та піце скріторі певінепартаці. Феріцівъ, ах! апърацівъ де Ръютате кадечел

таі күтпліт варвар дұштан: дінтр'о інімъ ші мінте спуркате де відій ну поате еші алт де кжт, о скірвъ де ідеі. Віртутеа есте котоара де сентиментеле череци: віртутеа есте секретул чел адажпк ал тацделепчупій; съдію та суфлет; ти-ръдъчілаціо адажпк та інімъ ші тінте въ; ти-плакатаціо ағұнд, касъ фідій Ферічіді! Віртутеа съ въ тисуфле ші съ въ кірткіласкъ қепінгіл ші імакінація ла тот күважтүл; тоатъ ворба чепувлікаці съ въ фіе сәжітъ; елоквенца ші поезія съ фіе о подоавъ пұттай. Ну ті үтаді пічі одатъ ачесте күвінте скрісе Воль ку лакръмі, о скұтипе ңұваереле патрій! Фіе ка путерѣ аdevърхул съ кльдѣскъ та інімъ ші тінте въ фундаментул дс тацделепчупе ла орі че лукрате!!!

Ачестѣ сжит аdevърхул та фінду, домній тег; ачестѣ тревух съ кауте патріотул аdevърат: дінтр'ачестѣ съ поате пъдъжды тацделтарѣ, та-наптарѣ, ісвұтірѣ, дін каре вор і сворж апої ы, пеле ші лауда патрій. Прійтіші, де окамдатъ ачест күважт спре фаворул націоналітъці че адажпк рееспектаци. Фіе ка талтеле сентименте де патріотіст че въ тпподовеск съ лутінезе ші пе чеі гречіці!

Ли Букуреці, 1838, Маі 5.

I. Ценіліе.